

Spółeczny projekt ustawy o ochronie sygnalistów, przygotowany przez Fundację im. Stefana Batorego we współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka, Fundacją Instytut Spraw Publicznych, Fundacją Akademia Antykorupcyjna, Stowarzyszeniem Sieć Obywatelska Watchdog Polska i Związkiem Zawodowym Solidarność '80

Wersja projektu z dnia 24 stycznia 2024 roku,
uwzględniająca wymogi
Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 roku w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii

Projekt pod względem prawnym został opracowany przez prawników Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp.k.

Projekt z dnia 24 stycznia 2024 r.

U S T A W A

z dnia

o ochronie sygnalistów¹⁾²⁾

Rozdział 1.

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady i tryb zgłaszania naruszeń, o których informacje powzięto w związku z pełnionymi obowiązkami, świadczoną pracą lub wykonywaną umową;
- 2) zakres i środki ochrony sygnalistów;
- 3) minimalne warunki, jakie powinny spełniać procedury zgłoszeń wewnętrznych;
- 4) zasady dokonywania zgłoszeń wewnętrznych i podejmowania działań następczych;
- 5) minimalne warunki, jakie powinny spełniać procedury przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń zewnętrznych;
- 6) zasady dokonywania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych;
- 7) zasady dokonywania publicznego ujawnienia naruszenia;
- 8) zakres odpowiedzialności z tytułu naruszenia przepisów ustawy.

Art. 2. W rozumieniu niniejszej ustawy użyte określenia oznaczają:

- 1) „dobra wiara” – przekonanie o prawdziwości przekazywanych informacji, uzasadnione okolicznościami danego przypadku;
- 2) „działania następcze” – działania podejmowane przez odbiorcę zgłoszenia w celu oceny prawdziwości informacji o naruszeniu zawartych w zgłoszeniu oraz, w stosownych przypadkach, w celu zaradzenia temu naruszeniu, w tym dochodzenie wewnętrzne,

¹⁾ Niniejsza ustawa wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17, Dz. Urz. UE L 347 z 20.10.2020, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 265 z 12.10.2022, str. 1).

²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

- postępowanie wyjaśniające, złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, działania podejmowane w celu odzyskania środków lub zamknięcie procedury;
- 3) „działania odwetowe” – wszelkie działania lub zaniechania podejmowane w związku z dokonaniem zgłoszenia, których bezpośrednim lub pośrednim celem lub skutkiem jest wyrządzenie szkody lub krzywdy sygnaliście, w tym pogorszenie jego sytuacji w kontekście zawodowym;
 - 4) „informacje zwrotne” – przekazane sygnaliście informacje na temat planowanych lub podjętych działań następczych i ich uzasadnienie, a także, gdy to możliwe, informacje na temat przewidywanych wyników tych działań;
 - 5) „kontekst zawodowy” – przeszłe, obecne lub przyszłe stany faktyczne związane z:
 - a) wykonywaniem pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, stanowiącego podstawę świadczenia pracy lub usług,
 - b) pełnieniem funkcji w organizacji lub na jej rzecz,
 - c) pełnieniem służby w organizacji– w ramach których uzyskano informację o naruszeniu;
 - 6) „naruszenie” – wszelkie naruszenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego, zbiorów zasad postępowania wydanych przez organy władzy publicznej na podstawie prawa powszechnie obowiązującego, regulacji wewnętrznych lub standardów etycznych obowiązujących w organizacji i wynikających z wiążących kodeksów dobrych praktyk, w szczególności:
 - a) przestępstwa,
 - b) wykroczenia przeciwko prawom pracownika, o których mowa w dziale trzynastym ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465),
 - c) czyny stanowiące naruszenie dyscypliny finansów publicznych,
 - d) czyny stanowiące delikty dyscyplinarne,
 - e) czyny nieuczciwej konkurencji lub nieuczciwe praktyki rynkowe,
 - f) czyny, które zagrożone są administracyjną karą pieniężną,
 - g) działania lub zaniechania mające na celu obejście powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - h) naruszenia obowiązujących w organizacji regulaminów lub procedur wewnętrznych,
 - i) naruszenia przyjętych kodeksów etycznych lub innych wiążących organizację kodeksów dobrych praktyk,

- j) naruszenia zbiorów zasad dotyczących dobrych praktyk i standardów postępowania wydanych przez organy władzy publicznej w oparciu o powszechnie obowiązujące przepisy prawa,
 - k) działania zmierzające do zatajenia wystąpienia naruszeń, w tym w szczególności ukrycia lub zniszczenia dowodów;
- 7) „osoba powiązana z sygnalistą” – osoba fizyczna, która może doświadczyć działań odwetowych w kontekście zawodowym w związku z dokonaniem zgłoszenia przez sygnalistę, ze względu na relację z sygnalistą, w szczególności współpracownik lub członek rodziny sygnalisty;
 - 8) „organizacja” – podmiot prywatny lub podmiot publiczny;
 - 9) „organ publiczny” – naczelny lub centralny organ administracji rządowej, terenowy organ administracji rządowej oraz inne organy państwowe, z wyłączeniem Rzecznika Praw Obywatelskich, wójta, burmistrza, prezydenta, starosty, marszałka oraz regionalnych izb obrachunkowych, obowiązany do podjęcia odpowiednich działań w związku ze zgłoszeniem zewnętrznym;
 - 10) „podmiot, którego dotyczy zgłoszenie” – organizacja lub osoba fizyczna wskazana w zgłoszeniu lub ujawnieniu publicznym jako sprawca naruszenia;
 - 11) „podmiot prywatny” – osoba fizyczna prowadzącą działalność gospodarczą, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli nie są podmiotami publicznymi;
 - 12) „podmiot publiczny” – jednostka sektora finansów publicznych, a także inna państwowa osoba prawna oraz państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej;
 - 13) „udzielenie pomocy w dokonaniu zgłoszenia” – świadome umożliwienie lub ułatwienie innej osobie dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, w szczególności:
 - a) dostarczenie informacji lub dowodów dotyczących naruszenia,
 - b) udzielenie informacji o trybie złożenia zgłoszenia i pomocy prawnej,
 - c) nakłanianie do dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, wywołanie tych działań lub umocnienie zamiaru ich dokonania;
 - 14) „ujawnienie publiczne” – podanie w dobrej wierze do wiadomości publicznej informacji na temat naruszenia;

- 15) „wyznaczona jednostka” – jednostka organizacyjna odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń naruszenia zgodnie z obowiązującą w organizacji procedurą zgłoszeń wewnętrznych;
- 16) „wyznaczona osoba” – osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń naruszenia zgodnie z obowiązującą w organizacji procedurą zgłoszeń wewnętrznych;
- 17) „zgłoszenie” – ustne lub pisemne przekazanie informacji o naruszeniu lub informacji uzasadniających jego podejrzenie, powziętych przez sygnalistę w związku z kontekstem zawodowym, dokonane w dobrej wierze:
 - a) wyznaczonej osobie lub jednostce w ramach organizacji (zgłoszenie wewnętrzne),
 - b) organowi publicznemu lub Rzecznikowi Praw Obywatelskich (zgłoszenie zewnętrzne).

Art. 3. 1. Sygnalistą jest osoba fizyczna, która w związku z kontekstem zawodowym:

- 1) dokonała zgłoszenia naruszenia lub ujawnienia publicznego w trybie określonym w ustawie;
- 2) udzieliła pomocy w dokonaniu zgłoszenia naruszenia lub ujawnienia publicznego przez inną osobę.

2. Zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, można dokonać niezależnie od podstawy zatrudnienia lub charakteru stosunku prawnego łączącego ją z organizacją, w tym w szczególności:

- 1) pracownik;
- 2) pracownik tymczasowy;
- 3) osoba świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- 4) przedsiębiorca;
- 5) akcjonariusz lub wspólnik, w tym wspólnik spółki cywilnej;
- 6) członek organu osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;
- 7) osoba świadcząca pracę pod nadzorem i kierownictwem wykonawcy, podwykonawcy lub dostawcy, w tym na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- 8) stażysta;
- 9) wolontariusz;
- 10) praktykant;

- 11) funkcjonariusz, w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2023 r. poz. 1280, 1429 i 1834);
- 12) żołnierz w rozumieniu art. 2 pkt 39 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305 oraz z 2023 r. poz. 347, 641, 1615, 1834 i 1872).

3. Zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, osoba, o której mowa w ust. 2, może dokonać także po ustaniu stosunku łączącego ją z organizacją, której zgłoszenie dotyczy, albo przed jego nawiązaniem, jeżeli informacje na temat naruszeń uzyskano w trakcie procesu rekrutacji, konkursu lub innych negocjacji poprzedzających nawiązanie stosunku prawnego.

Art. 4. Przepisów ustawy nie stosuje się do informacji objętych:

- 1) tajemnicą notarialną, adwokacką lub radcy prawnego;
- 2) tajemnicą lekarską;
- 3) tajemnicą narady sędziowskiej;
- 4) postępowaniem karnym – w zakresie tajemnicy postępowania przygotowawczego oraz tajemnicy rozprawy sądowej prowadzonej z wyłączeniem jawności.

Art. 5. 1. Organizacja, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny, po otrzymaniu zgłoszenia, przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do przyjęcia zgłoszenia lub podjęcia ewentualnego działania następczego. Dane osobowe, które nie mają znaczenia dla rozpatrywania zgłoszenia, nie są zbierane, a w razie przypadkowego zebrania są niezwłocznie usuwane. Usunięcie tych danych osobowych następuje w terminie 14 dni od chwili ustalenia, że nie mają one znaczenia dla sprawy.

2. Przepisu art. 14 ust. 2 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L

119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.³⁾), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”, nie stosuje się, chyba że sygnalista nie spełnia warunków wskazanych w art. 3.

3. Przepisu art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia 2016/679 w zakresie przekazania informacji o źródle pozyskania danych osobowych nie stosuje się, chyba że sygnalista nie spełnia warunków wskazanych w art. 3.

4. Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia zewnętrznego oraz dokumenty związane z tym zgłoszeniem są przechowywane przez Rzecznika Praw Obywatelskich przez okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego, właściwego do podjęcia działań następczych.

5. Dane osobowe przetwarzane w związku z przyjęciem zgłoszenia lub podjęciem działań następczych oraz dokumenty związane z tym zgłoszeniem są przechowywane przez organizację oraz organ publiczny przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego, właściwego do podjęcia działań następczych, lub zakończono działania następcze lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 4 i 5, Rzecznik Praw Obywatelskich, organizacja i organ publiczny usuwają dane osobowe oraz niszczą dokumenty związane z tym zgłoszeniem po upływie okresu przechowywania. Przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164) nie stosuje się.

7. Przepisu ust. 6 nie stosuje się, jeżeli dokumenty związane ze zgłoszeniem stanowią część akt postępowań przygotowawczych lub spraw sądowych lub sądowo-administracyjnych.

Art. 6. 1. Przepisy ustawy nie wyłączają stosowania przepisów odrębnych przewidujących szczególny tryb zgłaszania naruszeń, w tym w szczególności obowiązku zbierania zgłoszeń naruszeń, o których mowa w:

- 1) przepisach aktów normatywnych ustanowionych przez instytucje Unii Europejskiej, wymienionych w części II załącznika do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii, zwanej dalej „dyrektywą 2019/1937”;

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

- 2) art. 9 oraz art. 133a ust. 9 i 10 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 2488);
- 3) art. 135a i art. 135c ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110);
- 4) art. 237a i art. 237b ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 681, 825, 1723 i 1941);
- 5) art. 3a i art. 3b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 188 i 1723);
- 6) art. 97d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2554 oraz z 2023 r. poz. 825 i 1723);
- 7) art. 25e, art. 83a ust. 1a, art. 131m z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646, 825, 1723 i 1941);
- 8) art. 117c i art. 174e ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, 1669 i 2029);
- 9) art. 55–56a ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1666 i 2005);
- 10) art. 96–99 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. ustawy o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257);
- 11) art. 53 i art. 53a ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, 1285, 1723 i 1843).

2. Przepisy ustawy nie wyłączają stosowania przepisów art. 1820 ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta (Dz. U. poz. 1692).

Rozdział 2.

Środki ochrony sygnalistów

Art. 7. 1. Dane osobowe sygnalisty oraz wszelkie dane pozwalające na ustalenie jego tożsamości mają charakter poufny i nie podlegają ujawnieniu.

2. Ujawnienie danych, o których mowa w ust. 1, może nastąpić wyłącznie:

- 1) za wyraźną zgodą sygnalisty udzieloną w formie pisemnej;

2) za zgodą sądu, jeżeli jest to niezbędne dla wszczęcia lub prowadzenia postępowania w sprawie naruszenia, ochrony ważnego interesu publicznego lub ochrony praw i wolności innych osób.

3. Niedopuszczalne jest uzależnianie przyjęcia zgłoszenia naruszenia od uprzedniego wyrażenia przez sygnalistę zgody na ujawnienie danych, o których mowa w ust. 1.

Art. 8. 1. Podejmowanie działań odwetowych wobec sygnalisty oraz osoby z nim powiązanej jest zakazane.

2. Jeżeli praca była, jest lub ma być świadczona na podstawie stosunku pracy, wobec sygnalisty lub osoby z nim powiązanej zakazane jest podejmowanie działań odwetowych polegających w szczególności na:

- 1) odmowie nawiązania stosunku pracy;
- 2) wypowiedzeniu lub rozwiązaniu bez wypowiedzenia stosunku pracy;
- 3) niezawarciu umowy o pracę na czas określony lub umowy o pracę na czas nieokreślony po rozwiązaniu umowy o pracę na okres próbny, niezawarciu kolejnej umowy o pracę na czas określony lub niezawarciu umowy o pracę na czas nieokreślony, po rozwiązaniu umowy o pracę na czas określony – jeżeli pracownik miał uzasadnione oczekiwanie, że zostanie z nim zawarta taka umowa;
- 4) obniżeniu wysokości wynagrodzenia za pracę;
- 5) wstrzymaniu awansu albo pominięciu przy awansowaniu;
- 6) pominięciu przy przyznawaniu innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą lub obniżeniu wysokości tych świadczeń;
- 7) przeniesieniu pracownika na niższe stanowisko pracy;
- 8) zawieszeniu w wykonywaniu obowiązków pracowniczych lub służbowych;
- 9) przekazaniu innemu pracownikowi dotychczasowych obowiązków pracownika;
- 10) niekorzystnej zmianie miejsca wykonywania pracy lub rozkładu czasu pracy;
- 11) negatywnej ocenie wyników pracy lub negatywnej opinii o pracy;
- 12) nałożeniu lub zastosowaniu środka dyscyplinarnego, w tym kary finansowej, lub środka o podobnym charakterze;
- 13) przymusie, zastraszaniu lub wykluczeniu;
- 14) mobbingu;
- 15) dyskryminacji;
- 16) niekorzystnym lub niesprawiedliwym traktowaniu;

- 17) wstrzymaniu udziału lub pominięciu przy typowaniu do udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe;
- 18) nieuzasadnionym skierowaniu na badania lekarskie, w tym badania psychiatryczne, o ile przepisy odrębne przewidują możliwość skierowania pracownika na takie badania;
- 19) działaniu zmierzającym do utrudnienia znalezienia w przyszłości pracy w danym sektorze lub branży na podstawie nieformalnego lub formalnego porozumienia sektorowego lub branżowego;
- 20) spowodowaniu straty finansowej lub utraty dochodu;
- 21) wyrządzeniu innej szkody niematerialnej, w tym naruszenia dóbr osobistych, w szczególności dobrego imienia sygnalisty lub jego nietykalności cielesnej.

3 Za działania odwetowe z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego uważa się także groźbę lub próbę zastosowania działania określonego w ust. 2.

4. Podejmowanie działań odwetowych wobec sygnalisty lub osoby z nim powiązanej jest podstawą pociągnięcia osoby odpowiedzialnej za podjęcie decyzji o zastosowaniu działań odwetowych do odpowiedzialności porządkowej. Art. 108 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy stosuje się odpowiednio.

Art. 9. Jeżeli praca lub usługa wykonywane były, są lub mają być na podstawie innej niż stosunek pracy, o którym mowa w art. 8 ust. 1, przepis art. 8 stosuje się w zakresie, w jakim charakter pracy, wykonywanej usługi, pełnionej funkcji lub służby nie wyklucza zastosowania wobec sygnalisty lub osoby z nim powiązanej takiego działania. Ponadto w stosunku do sygnalisty lub osoby z nim powiązanej, o których mowa w zdaniu pierwszym, zakazane jest stosowanie innych działań odwetowych, jakie są charakterystyczne dla stosunku prawnego łączącego sygnalistę lub osobę z nim powiązaną i organizację, w szczególności:

- 1) wypowiedzenie, odstąpienie lub rozwiązanie bez wypowiedzenia umowy, której stroną jest sygnalista, w szczególności dotyczącej sprzedaży lub dostawy towarów lub świadczenia usług;
- 2) nałożenie obowiązku lub odmowa przyznania, ograniczenie lub odebranie uprawnienia, w szczególności koncesji, zezwolenia lub ulgi;
- 3) odmowa stosowania opustów, premii lub rabatów zwyczajowo lub stale stosowanych w stosunkach gospodarczych lub obniżenie ich wartości.

Art. 10. 1. Czynności prawne i faktyczne, w tym decyzje personalne, o charakterze działań odwetowych podjęte wobec sygnalisty lub osoby z nim powiązanej w okresie 3 lat od dnia dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego są z mocy prawa nieważne.

2. Ciężar udowodnienia, że działania podjęte wobec sygnalisty w okresie wskazanym w ust. 2, które spowodowały pogorszenie jego sytuacji, nie miały charakteru działań odwetowych, spoczywa na organizacji, w imieniu której dokonano działań.

Art. 11. Jeżeli informacja o naruszeniu prawa została anonimowo zgłoszona organizacji, Rzecznikowi Praw Obywatelskich albo organowi publicznemu lub ujawniona publicznie, a następnie doszło do ujawnienia tożsamości sygnalisty lub osoby z nim powiązanej, przepisy niniejszego rozdziału stosuje się, jeżeli zostały spełnione warunki określone w art. 3.

Art. 12. 1. Sygnalista, wobec którego dopuszczono się działań odwetowych, o których mowa w art. 8 lub art. 9, ma prawo do odszkodowania w pełnej wysokości, jednak nie niższej niż dwukrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Niezależnie od odszkodowania, sygnalista może żądać przywrócenia stanu poprzedniego, w szczególności:

- 1) przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach;
- 2) przywrócenie na uprzednio zajmowane stanowisko;
- 3) przywrócenia odebranego zezwolenia lub odebranej licencji;
- 4) ponownego zawarcia wypowiedzianej umowy.

3. Jeżeli przywrócenie stanu poprzedniego jest niemożliwe lub niecelowe, sygnalista może żądać zadośćuczynienia, w wysokości równej dwuletniemu wynagrodzeniu otrzymywanemu na ostatnio zajmowanym stanowisku.

4. W sprawach, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio przepisy tytułu VII, działu III, rozdziałów 1 i 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, z późn. zm⁴⁾).

Art. 13. 1. W razie wszczęcia postępowania sądowego w związku z działaniami odwetowymi podjętymi wobec sygnalisty, sąd z urzędu dokonuje zabezpieczenia roszczeń, o którym mowa w art. 12 ust. 1 i 3.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, 1606, 1615, 1667 i 1860.

2. Zabezpieczenie należy niezwłocznie uchylić w całości lub w części, jeżeli ustaną przyczyny, wskutek których zostało ono zastosowane w określonym rozmiarze, lub powstaną przyczyny uzasadniające jego uchylenie.

3. Zabezpieczenie następuje w sposób właściwy dla zabezpieczenia roszczeń majątkowych, wskazany w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

Art. 14. 1. Sygnalista oraz osoba z nim powiązana podlega ochronie określonej w niniejszej ustawie od momentu złożenia zgłoszenia, niezależnie od tego, czy w następstwie zgłoszenia doszło do potwierdzenia prawdziwości zawartych w nim informacji, chyba że nie działał w dobrej wierze.

2. Dobrą wiarę sygnalisty ocenia się według stanu istniejącego w chwili dokonania zgłoszenia.

3. Domniemywa się, że sygnalista działał w dobrej wierze, chyba że:

- 1) okoliczności danego przypadku w sposób oczywisty nie uzasadniają przekonania o prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu;
- 2) zgłoszenie naruszenia zostało dokonane w celu sprzecznym z prawem lub zasadami współżycia społecznego;
- 3) zataił w zgłoszeniu fakt swojego przyczynienia się do powstania naruszenia, którego dotyczy zgłoszenie.

4. Za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego uznaje się w szczególności zgłoszenie naruszenia dokonane przez sygnalistę w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Art. 15. Postanowienia umów lub jakichkolwiek innych aktów prawnych określających stosunek pracy, świadczenie usług lub inny stosunek prawny między organizacją a sygnalistą, które uniemożliwiają zgłoszenie naruszenia lub ujawnienia publicznego, a także ograniczają możliwość wykonania tych czynności są nieważne z mocy prawa.

Art. 16. Nie popełnia przestępstwa sygnalista, który w ramach zgłoszenia lub ujawnienia publicznego zawarł w zgłoszeniu informacje objęte tajemnicą prawnie chronioną na zasadach i w trybie ustawy, z zastrzeżeniem art. 4 oraz art. 51.

Art. 17. 1. Dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej, odpowiedzialności za szkodę, z tytułu naruszenia praw innych osób, w szczególności naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, przepisów o

ochronie danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa, z zastrzeżeniem art. 4 oraz art. 51, pod warunkiem, że sygnalista działał w dobrej wierze.

2. W przypadku wszczęcia postępowania dotyczącego odpowiedzialności, o której mowa w ust. 1, sygnalista może wystąpić o umorzenie takiego postępowania.

3. Osoba, która poniosła szkodę z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji przez sygnalistę, ma prawo do odszkodowania lub zadośćuczynienia od sygnalisty, który dokonał tego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, na zasadach ogólnych.

Art. 18. Nie można zrzec się praw określonych w niniejszym rozdziale ani przyjąć na siebie odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego. Nie dotyczy to przyjęcia odpowiedzialności za szkodę powstałą z powodu świadomego zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nieprawdziwych informacji.

Art. 19. 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do osoby prawnej lub innej jednostki organizacyjnej udzielającej pomocy w dokonaniu zgłoszenia sygnaliście lub z nim związanej, w szczególności w kontekście zawodowym, a także stanowiącej jego własność lub wobec której sygnalista jest beneficjentem rzeczywistym, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, 1285, 1723 i 1843).

2. Przepisy rozdziału stosuje się odpowiednio, jeżeli informację o naruszeniu zgłoszono do odpowiedniej instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej Unii Europejskiej w trybie właściwym do dokonywania takich zgłoszeń.

Rozdział 3.

Wewnętrzne procedury ustalane przez organizacje

Art. 20. 1. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się do organizacji, na rzecz której średniorocznie wykonuje lub świadczy pracę zarobkową co najmniej 50 osób, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego liczących mniej niż 10 000 mieszkańców.

2. Średnioroczną liczbę osób, o których mowa w ust. 1, określa się w przeliczeniu na pełne etaty.

3. Próg, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania do organizacji wykonującej działalność w zakresie usług, produktów i rynków finansowych oraz przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa transportu i ochrony środowiska,

objętych zakresem stosowania aktów prawnych Unii Europejskiej wymienionych w części I.B i II załącznika do dyrektywy 2019/1937.

4. W przypadku organizacji będących jednostkami samorządu terytorialnego, obowiązki organizacji określone w niniejszym rozdziale wykonują jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, z zastrzeżeniem art. 25 ust. 5.

Art. 21. 1. Organizacja ustala wewnętrzną procedurę zgłaszania naruszeń i podejmowania działań następczych, zwaną dalej „procedurą zgłoszeń wewnętrznych”.

2. Organizacja, na rzecz której średniorocznie wykonuje lub świadczy pracę zarobkową mniej niż 50 osób, oraz jednostki samorządu terytorialnego liczące mniej niż 10 000 mieszkańców mogą ustalić procedurę zgłoszeń wewnętrznych.

3. Organizacja ustala procedurę zgłoszeń wewnętrznych w uzgodnieniu z:

- 1) zakładową organizacją związkową albo zakładowymi organizacjami związkowymi, jeżeli w ramach organizacji działa więcej niż jedna zakładowa organizacja związkowa, albo
- 2) przedstawicielami osób świadczących pracę na rzecz organizacji, wyłonionymi w trybie przyjętym w danej organizacji, jeżeli w jej ramach nie działa zakładowa organizacja związkowa.

4. Jeśli w terminie 14 dni od dnia przedstawienia projektu procedury zgłoszeń wewnętrznych:

- 1) podmioty, o których mowa w ust. 3, nie przedstawiają swojego stanowiska, uznaje się, że doszło do uzgodnienia;
- 2) nie dojdzie do uzgodnienia, o którym mowa w ust. 3, organizacja przekazuje projektowaną procedurę wraz ze stanowiskiem podmiotów, o których mowa w ust. 3, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, który rozstrzyga rozbieżności w terminie 21 dni od dnia przekazania, kierując się koniecznością spełnienia wymogów wynikających z ustawy oraz realizacją celów dyrektywy 2019/1937. Rozstrzygnięcie Rzecznika Praw Obywatelskich nie stanowi czynności, o której mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1634, 1705 i 1860).

5. Procedura zgłoszeń wewnętrznych wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia podania jej do wiadomości, w sposób przyjęty w danej organizacji.

6. Organizacja informuje o procedurze zgłoszeń wewnętrznych osobę ubiegającą się o wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego stanowiącego

podstawę świadczenia pracy, usług, pełnienia funkcji lub służby wraz z rozpoczęciem procesu rekrutacji lub negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.

Art. 22. Procedura zgłoszeń wewnętrznych określa:

- 1) jednostkę organizacyjną lub osobę, upoważnione przez organizację do przyjmowania zgłoszeń;
- 2) mechanizmy gwarantujące ochronę sygnalistów przed działaniami odwetowymi oraz zachowanie w poufności wszelkich danych umożliwiających ustalenie ich tożsamości lub tożsamości osób, których dotyczy zgłoszenie, w tym możliwość dokonywania zgłoszeń anonimowych;
- 3) kanały dokonywania zgłoszeń;
- 4) rodzaj i charakter działań następczych podejmowanych w razie potwierdzenia informacji o naruszeniu, ze wskazaniem bezstronnej jednostki organizacyjnej lub osoby upoważnionej do podejmowania tych działań;
- 5) obowiązek potwierdzenia sygnaliście przyjęcia zgłoszenia w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, chyba że nie wskazał on danych niezbędnych do przekazania potwierdzenia;
- 6) maksymalny termin na przekazanie sygnaliście informacji zwrotnej, nieprzekraczający 3 miesięcy od dnia potwierdzenia otrzymania zgłoszenia, o którym mowa w pkt 5, lub, w przypadku nieprzekazania potwierdzenia, 3 miesięcy od upływu 7 dni od dnia dokonania zgłoszenia;
- 7) sposób prowadzenia rejestru zgłoszeń oraz zasady przechowywania zgłoszeń;
- 8) zasady postępowania ze zgłoszeniami anonimowymi;
- 9) zasady i terminy przeprowadzania okresowych przeglądów funkcjonowania procedury zgłoszeń wewnętrznych;
- 10) zrozumiałe i łatwo dostępne informacje na temat dokonywania zgłoszeń zewnętrznych do Rzecznika Praw Obywatelskich albo właściwych organów publicznych oraz, w stosownych przypadkach, do instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii Europejskiej.

Art. 23. 1. Kanały przekazywania zgłoszeń, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 3, obejmują możliwość dokonywania zgłoszeń ustnie lub pisemnie.

2. Zgłoszenie ustne może być dokonane telefonicznie lub za pośrednictwem innych systemów komunikacji głosowej.

3. Zgłoszenie ustne dokonane za pośrednictwem nagrywanej linii telefonicznej lub innego nagrywanego systemu komunikacji głosowej, za zgodą sygnalisty, jest dokumentowane w formie:

- 1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie, lub
- 2) kompletnej i dokładnej transkrypcji rozmowy przygotowanej przez jednostkę lub osobę, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1.

4. Zgłoszenie ustne, dokonywane za pośrednictwem nienagrywanej linii telefonicznej lub innego nienagrywanego systemu komunikacji głosowej, jest dokumentowane w formie protokołu rozmowy sporządzonego przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1, odtwarzającego dokładny przebieg tej rozmowy.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4, sygnalista może dokonać sprawdzenia i poprawienia transkrypcji rozmowy lub protokołu rozmowy. W takim przypadku sygnalista zatwierdza transkrypcję lub protokół przez ich podpisanie.

6. Na wniosek sygnalisty zgłoszenie ustne może być dokonane w ramach bezpośredniego spotkania zorganizowanego w rozsądnym terminie, jednak nie dłuższym niż 14 dni od dnia otrzymania wniosku. W takim przypadku, za zgodą sygnalisty, zgłoszenie jest dokumentowane w formie:

- 1) nagrania rozmowy, umożliwiającego jej wyszukanie; albo
- 2) protokołu spotkania przygotowanego przez jednostkę lub osobę, lub podmiot, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1, odtwarzającego dokładny przebieg tego spotkania.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 2, sygnalista może dokonać sprawdzenia, poprawienia i zatwierdzenia protokołu spotkania przez jego podpisanie.

8. Zgłoszenie pisemne może być dokonane w postaci papierowej lub elektronicznej.

Art. 24. 1. Organizacja zapewnia, by procedura zgłoszeń wewnętrznych oraz związane z tym przetwarzanie danych osobowych uniemożliwiały uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem osobom nieupoważnionym oraz zapewniały ochronę poufności tożsamości sygnalisty, osoby, której dotyczy zgłoszenie, oraz osoby trzeciej wskazanej w zgłoszeniu. Ochrona poufności dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość takich osób.

2. Do przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń, podejmowania działań następczych oraz przetwarzania danych osobowych osób, o których mowa w ust. 1, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające pisemne upoważnienie. Osoby upoważnione są obowiązane do zachowania tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych uzyskanych w ramach

przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń oraz podejmowania działań następczych, także po ustaniu stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, w ramach którego wykonywały tę funkcję.

Art. 25. 1. Organizacja może powierzyć podmiotowi zewnętrznemu wykonywanie zadań jednostki lub osoby, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1.

2. Powierzenie podmiotowi zewnętrznemu zadań jednostki lub osoby, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1, wymaga zawarcia umowy w formie pisemnej.

3. Umowa, o której mowa w ust. 2, określa szczegółowe prawa i obowiązki podmiotu zewnętrznego, w tym obowiązki związane z przetwarzaniem danych osobowych, o których mowa w art. 28 ust. 3 rozporządzenia 2016/679.

4. Organizacja, na rzecz której średniorocznie wykonuje lub świadczy pracę zarobkową co najmniej 50, a nie więcej niż 249 osób, może na podstawie umowy ustalić wspólne zasady dotyczące przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń oraz prowadzenia postępowania wyjaśniającego, pod warunkiem zapewnienia zgodności wykonywanych czynności z ustawą.

5. Zawarcie umowy, o której mowa w ust. 2 i 4, nie uchyla odpowiedzialności organizacji za dochowanie obowiązków określonych w niniejszym rozdziale, w szczególności zachowania poufności, udzielenia informacji zwrotnej oraz podjęcia działań następczych.

6. Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustalić wspólną procedurę zgłoszeń wewnętrznych w ramach wspólnej obsługi, o której mowa w art. 10a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688), art. 6a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 oraz z 2023 r. poz. 572) i art. 8c ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094 oraz z 2023 r. poz. 572 i 1688), pod warunkiem zapewnienia jej odrębności i niezależności od procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych i podejmowania działań następczych.

7. Podmioty, o których mowa w ust. 6, są odrębnymi administratorami danych osobowych pozyskanych w związku z przyjmowaniem i weryfikacją zgłoszeń. Administratorzy nie mają wzajemnie dostępu do danych pozyskanych przez odrębnego administratora.

8. Przepis ust. 7 nie ma zastosowania, jeżeli w toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że właściwy do przyjęcia zgłoszenia lub obowiązany do podjęcia działań następczych jest inny administrator niż ten, do którego wpłynęło zgłoszenie, lub właściwych jest co najmniej dwóch administratorów. Administratorowi udostępnia się wyłącznie dane osobowe niezbędne do podjęcia działań następczych.

Art. 26. 1. Organizacja prowadzi rejestr zgłoszeń wewnętrznych i jest administratorem zgromadzonych w tym rejestrze danych osobowych.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń wewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia wewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń wewnętrznych zawiera:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób, o ile zostały podane;
- 4) adres do kontaktu sygnalisty;
- 5) datę otrzymania zgłoszenia wewnętrznego;
- 6) informację o podjętych działaniach następczych;
- 7) datę zakończenia sprawy.

4. Dane osobowe oraz pozostałe informacje w rejestrze zgłoszeń wewnętrznych są przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Art. 27. 1. Sygnalista, z zastrzeżeniem art. 28 ust. 1 i 2 oraz art. 49 ust. 1, ma obowiązek w pierwszej kolejności dokonać zgłoszenia wewnętrznego, jeżeli:

- 1) w ramach organizacji ustalono procedurę zgłoszeń wewnętrznych i podano ją do wiadomości zgodnie z art. 21 ust. 3,
- 2) ustalona w ramach organizacji procedura zgłoszeń wewnętrznych spełnia wymogi ustawy, w szczególności wymogi, o których mowa w art. 22 oraz art. 24.

2. W razie uchybienia obowiązkowi, o którym mowa w ust. 1, sygnaliście nie przysługuje ochrona wynikająca z niniejszej ustawy.

Rozdział 4.

Zgłoszenie zewnętrzne i podejmowanie działań następczych

Art. 28. 1. Sygnalista może dokonać zgłoszenia zewnętrznego, jeśli:

- 1) organizacja nie ustaliła procedury zgłoszeń wewnętrznych;
- 2) ustalona przez organizację procedura zgłoszeń wewnętrznych nie spełnia wymogów ustawy, w szczególności wymogów, o których mowa w art. 22 lub art. 24;

- 3) dokonał zgłoszenia wewnętrznego i nie otrzymał informacji zwrotnej w terminach określonych w ustawie, a organizacja i organ publiczny nie podjęły odpowiednich działań następczych;
- 4) jest zobowiązany na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, ze względu na pełnioną funkcję lub służbę, do zwrócenia się do właściwego organu publicznego.

2. Sygnalista może dokonać zgłoszenia zewnętrznego również, jeżeli ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że:

- 1) istnieje duże prawdopodobieństwo, że dokonanie zgłoszenia wewnętrznego narazi sygnalistę na działania odwetowe;
- 2) w przypadku dokonania zgłoszenia wewnętrznego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo skutecznego przeciwdziałania naruszeniu z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, takie jak możliwość ukrycia lub zniszczenia dowodów, istnienia zмовы między jednostką lub osobą, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt 1, a podmiotem, którego zgłoszenie dotyczy;
- 3) w związku z naruszeniem konieczne są niezwłoczne działania służące ochronie zdrowia i bezpieczeństwa osób, ochronie środowiska, mienia wielkiej wartości lub wolności i praw innych osób, które wymagają działania w ramach uprawnień organu publicznego.

3. Zgłoszenie zewnętrzne kieruje się do Rzecznika Praw Obywatelskich albo właściwego organu publicznego.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich jest właściwy do przyjęcia każdego zgłoszenia zewnętrznego.

5. Właściwość organu publicznego w odniesieniu do przyjęcia danego zgłoszenia ustalana jest w oparciu o przedmiot zgłoszenia.

6. Spory o właściwość między organami publicznym albo między Rzecznikiem Praw Obywatelskich a organami publicznymi rozstrzyga Prezes Rady Ministrów w ciągu 5 dni od dnia wpłynięcia wniosku o rozstrzygnięcie sporu. Rozstrzygnięcie Prezesa Rady Ministrów nie stanowi czynności, o której mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

7. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny są odrębnymi administratorami w zakresie danych osobowych podanych w zgłoszeniu zewnętrznym, które zostało przyjęte przez ten organ.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wykaz organów publicznych, wraz z określeniem ich właściwości w zakresie rozpatrywania zgłoszeń zewnętrznych, biorąc pod uwagę zadania i kompetencje organu publicznego, jego pozycję organu publicznego w strukturze administracji publicznej, możliwości kadrowe organu publicznego, konieczność zapewnienia sprawnego rozpatrzenia zgłoszenia, zasadę pomocniczości oraz potrzebę zapewnienia sygnalistom efektywnej ochrony.

Art. 29. Rzecznik Praw Obywatelskich:

- 1) ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) przyjmuje zgłoszenia zewnętrzne o naruszeniach prawa, dokonuje ich wstępnej weryfikacji i przekazuje organowi publicznemu, właściwemu do podjęcia działań następczych;
- 3) zapewnia powszechny dostęp do informacji na temat praw i środków ochrony prawnej sygnalistów przed działaniami odwetowymi oraz praw osób, których dotyczy zgłoszenie, w szczególności przez zamieszczanie tych informacji na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 4) udziela sygnalistom oraz osobom, których dotyczy zgłoszenie, porad w zakresie, o którym mowa w pkt 3;
- 5) udziela sygnalistom informacji o organach, które w zakresie realizowanych zadań mogą podjąć działania służące ochronie sygnalistów przed działaniami odwetowymi oraz, w odpowiednich przypadkach, wsparcia w kontaktach z takimi organami, w szczególności przez poinformowanie właściwych organów o dostrzeżonej konieczności objęcia sygnalisty ochroną.

Art. 30. 1. Wstępna weryfikacja zgłoszenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich polega na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu oraz zidentyfikowaniu organu publicznego, właściwego do podjęcia działań następczych.

2. Jeżeli zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu, Rzecznik Praw Obywatelskich niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, przekazuje zgłoszenie do organu publicznego, właściwego do podjęcia działań następczych.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o przekazaniu zgłoszenia. Informacja obejmuje przynajmniej wskazanie organu publicznego, do którego zgłoszenie zostało przekazane, oraz datę przekazania.

4. Rzecznik Praw Obywatelskich odstępuje od przekazania zgłoszenia, jeżeli zgłoszenie nie dotyczy informacji o naruszeniu.

5. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o odstąpieniu od przekazania zgłoszenia, podając ustalenia ze wstępnej weryfikacji zgłoszenia.

6. Odstępując od przekazania zgłoszenia, Rzecznik Praw Obywatelskich może poinformować sygnalistę, że informacja objęta zgłoszeniem należy do trybu podlegającego przepisom odrębnym, w szczególności jako przedmiot powództwa cywilnego, zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, skargi do sądu administracyjnego, skargi, wniosku lub petycji, lub może zostać przedstawiona w innym trybie do rozpatrzenia właściwym organom. Poinformowanie sygnalisty nie wpływa w szczególności na dopuszczalność wniesionego później środka prawnego, bieg terminów ani na treść rozstrzygnięcia lub sposób zakończenia postępowania. Informacja przekazana sygnaliście zawiera pouczenie w tym zakresie.

7. Przekazanie, o którym mowa w ust. 2, oraz odstąpienie od przekazania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 4, nie stanowią czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Art. 31. Organ publiczny ustala procedurę przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania działań następczych, zwaną dalej „procedurą zgłoszeń zewnętrznych”.

Art. 32. 1. Organ publiczny:

- 1) przyjmuje zgłoszenie zewnętrzne;
- 2) dokonuje wstępnej weryfikacji zgłoszenia zewnętrznego, polegającej na ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy informacji o naruszeniu prawa oraz ustaleniu, czy zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie należącej do zakresu działania tego organu, a jeżeli nie należy – na ustaleniu organu publicznego, właściwego do podjęcia działań następczych;
- 3) rozpatruje zgłoszenie wewnętrzne – jeżeli zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie należącej do właściwości tego organu;
- 4) przekazuje zgłoszenie zewnętrzne niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia dokonania zgłoszenia, a w uzasadnionych przypadkach nie później niż w terminie 30 dni, do organu publicznego, właściwego do podjęcia działań następczych – jeżeli zgłoszenie dotyczy naruszeń w dziedzinie nienależącej do zakresu działania tego organu, oraz informuje o tym sygnalistę;
- 5) podejmuje działania następcze z zachowaniem należytej staranności;
- 6) przekazuje sygnaliście informację zwrotną, z zastrzeżeniem art. 33 ust. 2.

2. Przepisy art. 30 ust. 4–6 stosuje się odpowiednio.

Art. 33. 1. W celu skutecznego podjęcia działań następczych oraz przekazania informacji zwrotnej sygnalista podaje adres do kontaktu.

2. Jeżeli w zgłoszeniu nie wskazano danych umożliwiających kontakt i nie jest możliwe ich ustalenie na podstawie posiadanych danych:

- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich nie realizuje obowiązku, o którym mowa w art. 30 ust. 3 i 5, art. 35, art. 37 oraz art. 40 ust. 1 zdanie drugie;
- 2) organ publiczny nie realizuje obowiązku, o którym mowa w art. 35, art. 38 ust. 2 zdanie drugie oraz art. 39.

Art. 34. 1. Zgłoszenie zewnętrzne może być dokonane ustnie lub pisemnie. Przepis art. 23 ust. 2–8 stosuje się odpowiednio.

2. Zgłoszenie pisemne może być dokonane:

- 1) w postaci papierowej – pod adres do korespondencji wskazany przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie;
- 2) w postaci elektronicznej – za pośrednictwem wskazanego przez Rzecznika Praw Obywatelskich lub organ publiczny przyjmujący zgłoszenie adresu poczty elektronicznej lub elektronicznej skrzynki podawczej, lub przeznaczony do tego formularz internetowy, lub za pośrednictwem aplikacji wskazanej przez organ publiczny jako właściwej do dokonywania zgłoszeń w postaci elektronicznej.

Art. 35. Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny, który otrzymał zgłoszenie zewnętrzne, potwierdza jego otrzymanie sygnaliście na adres do kontaktu niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zgłoszenia, chyba że sygnalista wystąpił wyraźnie z odmiennym wnioskiem w tym zakresie, dokonał zgłoszenia anonimowego lub Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny ma uzasadnione podstawy, aby sądzić, że potwierdzenie otrzymania zgłoszenia zagroziłoby ochronie tożsamości sygnalisty.

Art. 36. Organ publiczny właściwy do podjęcia działań następczych wydaje zaświadczenie, w którym potwierdza, że sygnalista podlega ochronie określonej w przepisach rozdziału 2, chyba że zgłoszenie jest anonimowe.

Art. 37. 1. Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny może zwrócić się do sygnalisty o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje w zakresie naruszenia, jakimi może on dysponować, wykorzystując adres do kontaktu, chyba że sygnalista zawarł w zgłoszeniu

odmienne zastrzeżenie lub zwrócenie się do sygnalisty może zagrozić ochronie jego tożsamości.

2. W uzasadnionych przypadkach organ publiczny może przekazać zgłoszenie w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego:

- 1) jednostkom organizacyjnym podległym lub nadzorowanym;
- 2) innej jednostce organizacyjnej, której powierzono zadania w drodze porozumienia.

3. Do podmiotów, o których mowa w ust. 2, przepisy art. 40-42 stosuje się odpowiednio.

4. Organ publiczny bez zbędnej zwłoki przekazuje zawarte w zgłoszeniu informacje właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii Europejskiej w celu prowadzenia działań następczych w trybie stosowanym przez takie instytucje, organy lub jednostki, jeżeli przewidują to przepisy odrębne lub jeżeli jest to niezbędne ze względu na efektywność postępowania.

Art. 38. 1. Rzecznik Praw Obywatelskich nie proceduje zgłoszenia zewnętrznego, jeżeli dotyczy ono sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego sygnalistę, jeśli:

- 1) zgłoszenie nie zawiera istotnych nowych informacji;
- 2) Rzecznik Praw Obywatelskich odstąpił od przekazania wcześniejszego zgłoszenia zewnętrznego organowi publicznemu, właściwemu do podjęcia działań następczych.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich informuje sygnalistę o odstąpieniu od procedowania zgłoszenia bez rozpoznania, podając uzasadnienie, a w przypadku kolejnego zgłoszenia pozostawia się je bez rozpoznania i nie informuje o powyższym sygnalście.

3. Organ publiczny może nie podjąć działań następczych, jeżeli zgłoszenie zewnętrzne dotyczy sprawy będącej już przedmiotem wcześniejszego zgłoszenia przez tego samego lub innego sygnalistę i nie zawiera istotnych nowych informacji. Organ publiczny informuje sygnalistę o niepodjęciu działań następczych, podając uzasadnienie, a w przypadku kolejnego zgłoszenia pozostawia się je bez rozpoznania i nie informuje o powyższym sygnalście.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 i 3, Rzecznik Praw Obywatelskich albo organ publiczny odnotowuje ten fakt wraz z uzasadnieniem w rejestrze, o którym mowa w art. 43 albo art. 44.

Art. 39. 1. Organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia.

2. W uzasadnionych przypadkach organ publiczny przekazuje sygnaliście informację zwrotną w terminie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia, po poinformowaniu o tym sygnalistę przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.

3. Organ publiczny informuje sygnalistę o ostatecznym wyniku postępowań wyjaśniających, wszczętych na skutek zgłoszenia.

Art. 40. Środki komunikacji przyjęte przez Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organ publiczny na potrzeby przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych:

- 1) są niezależne od sposobów komunikacji, wykorzystywanych w ramach zwykłej działalności tego organu;
- 2) zapewniają kompletność, poufność i integralność danych, w tym ich zabezpieczenie przed dostępem przez osoby nieupoważnione;
- 3) pozwalają na przechowywanie informacji w sposób trwały w celu umożliwienia prowadzenia dalszego postępowania wyjaśniającego.

Art. 41 1. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny zapewniają, by procedura zgłoszeń zewnętrznych oraz związane z nią przetwarzanie danych osobowych:

- 1) uniemożliwiały uzyskanie dostępu do informacji objętych zgłoszeniem zewnętrznym przez osoby nieupoważnione;
- 2) zapewniały ochronę poufności tożsamości sygnalisty i osoby, której dotyczy zgłoszenie.

2. Ochrona poufności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy informacji, na podstawie których można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować tożsamość osoby dokonującej zgłoszenia oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie.

Art. 42. 1. Rzecznik Praw Obywatelskich upoważnia spośród pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich osoby uprawnione do:

- 1) przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, dokonywania ich wstępnej weryfikacji oraz informowania sygnalisty, zgodnie z art. 30 ust. 3, 5 i 6;
- 2) przekazywania zainteresowanym osobom informacji na temat procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych.

2. Organ publiczny upoważnia spośród pracowników urzędu obsługującego ten organ osoby uprawnione do:

- 1) przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych, dokonywania ich wstępnej weryfikacji, podejmowania działań następczych oraz związanego z tym przetwarzania danych osobowych;

- 2) kontaktu ze sygnalistami w celu przekazywania informacji zwrotnych i zwracania się, w razie potrzeby, o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje w zakresie naruszenia, jakimi mogą oni dysponować;
- 3) przekazywania zainteresowanym osobom informacji na temat procedury zgłoszeń zewnętrznych.

3. Upoważnieni pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organu publicznego są obowiązani do zachowania tajemnicy w zakresie informacji i danych osobowych, jakie uzyskali w ramach przyjmowania i weryfikacji zgłoszeń lub podejmowania działań następczych, także po ustaniu stosunku pracy. Informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa mogą być wykorzystywane wyłącznie w celu podjęcia działania następczego.

4. Pracownik, o którym mowa w ust. 1 lub 2, jest wyznaczany na podstawie kwalifikacji zawodowych, a w szczególności wiedzy fachowej na temat prawa i praktyk w dziedzinie ochrony danych oraz umiejętności wypełnienia powierzonych zadań.

5. Upoważnieni pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organu publicznego przechodzą szkolenia w zakresie, o którym mowa w ust. 1 lub 2.

6. Jeżeli zgłoszenie zewnętrzne zostało przyjęte przez nieupoważnionego pracownika Biura Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego, pracownik ten jest obowiązany do:

- 1) nieujawniania informacji mogących skutkować ustaleniem tożsamości sygnalisty lub osoby, której dotyczy zgłoszenie;
- 2) niezwłocznego przekazania zgłoszenia zewnętrznego upoważnionemu pracownikowi odpowiednio Biura Rzecznika Praw Obywatelskich albo organu publicznego, bez wprowadzania zmian w tym zgłoszeniu.

7. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio, jeżeli zgłoszenie zewnętrzne otrzymano za pośrednictwem innych środków komunikacji niż przyjęte zgodnie z procedurą przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych lub procedurą zgłoszeń zewnętrznych.

Art. 43. 1. Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi rejestr zgłoszeń zewnętrznych i jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w tym rejestrze.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń zewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia zewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń zewnętrznych zawiera:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia;

- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób – jeśli podano;
- 4) datę dokonania zgłoszenia zewnętrznego;
- 5) wskazanie organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych, do którego zgłoszenie zostało przekazane, oraz datę przekazania;
- 6) datę poinformowania sygnalisty o przekazaniu sprawy organowi publicznemu właściwemu do podjęcia działań następczych.

4. Dane osobowe oraz pozostałe informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 12 miesięcy po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym przekazano zgłoszenie zewnętrzne do organu publicznego właściwego do podjęcia działań następczych.

Art. 44. 1. Organ publiczny prowadzi rejestr zgłoszeń zewnętrznych i jest administratorem danych osobowych zgromadzonych w tym rejestrze.

2. Wpisu do rejestru zgłoszeń zewnętrznych dokonuje się na podstawie zgłoszenia zewnętrznego.

3. Rejestr zgłoszeń zewnętrznych zawiera:

- 1) numer zgłoszenia;
- 2) przedmiot naruszenia;
- 3) dane osobowe sygnalisty oraz osoby, której dotyczy zgłoszenie, niezbędne do identyfikacji tych osób – jeśli podano;
- 4) datę dokonania zgłoszenia zewnętrznego;
- 5) informację o podjętych działaniach następczych;
- 6) informację o wydaniu zaświadczenia, o którym mowa w art. 36;
- 7) datę zakończenia sprawy;
- 8) informacje o niepodejmowaniu dalszych działań w przypadku, o którym mowa w art. 38 ust. 2;
- 9) szacunkową szkodę majątkową, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań dotyczących naruszeń będących przedmiotem zgłoszenia zewnętrznego – o ile organ publiczny posiada te dane.

4. Dane osobowe oraz pozostałe informacje zawarte w rejestrze zgłoszeń zewnętrznych są przechowywane przez okres 3 lat po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zakończono działania następcze, lub po zakończeniu postępowań zainicjowanych tymi działaniami.

Art. 45. 1. Organ publiczny za każdy rok kalendarzowy sporządza sprawozdanie zawierające dane statystyczne dotyczące zgłoszeń zewnętrznych, obejmujące:

- 1) liczbę przyjętych zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) liczbę postępowań wyjaśniających i postępowań wszczętych w wyniku przyjętych zgłoszeń zewnętrznych oraz informacje na temat wyniku tych postępowań;
- 3) szacunkową szkodę majątkową, jeżeli została stwierdzona, oraz kwoty odzyskane w wyniku postępowań dotyczących naruszeń będących przedmiotem zgłoszenia zewnętrznego – o ile organ publiczny posiada te dane.

2. Dane statystyczne, o których mowa w ust. 1, nie obejmują danych osobowych ani informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa.

3. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, organ publiczny przekazuje do Rzecznika Praw Obywatelskich w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, za jaki sprawozdanie jest sporządzane.

4. Na podstawie sprawozdań organów publicznych Rzecznik Praw Obywatelskich sporządza sprawozdanie za dany rok kalendarzowy i przedstawia je Sejmowi, a także przekazuje je do Komisji Europejskiej nie później niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, za jaki sprawozdanie jest sporządzane. Sprawozdanie jest publikowane na stronie podmiotowej Rzecznika Praw Obywatelskich, w Biuletynie Informacji Publicznej Rzecznika Praw Obywatelskich.

5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę zakres wymaganych danych, konieczność zapewnienia przejrzystości formularza oraz łatwiej agregacji danych.

Art. 46. 1. Organ publiczny umieszcza na swojej stronie podmiotowej, w Biuletynie Informacji Publicznej, w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty, w szczególności informacje o:

- 1) danych kontaktowych umożliwiających dokonanie zgłoszenia zewnętrznego, w szczególności adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej, odrębny adres elektronicznej skrzynki podawczej, link do strony, na której znajduje się formularz internetowy lub numer telefonu wraz ze wskazaniem, czy rozmowy są nagrywane;
- 2) warunkach objęcia sygnalisty ochroną;
- 3) trybie postępowania mającym zastosowanie w przypadku zgłoszenia zewnętrznego, w tym o wymaganym sposobie wyjaśnienia informacji będących przedmiotem zgłoszenia lub przedstawienia dodatkowych informacji;

- 4) terminie przekazania informacji zwrotnej oraz rodzaju i zawartości takiej informacji;
- 5) zasadach poufności mających zastosowanie do zgłoszeń zewnętrznych;
- 6) zasadach przetwarzania danych osobowych, o których mowa w art. 5, a także zasadach przetwarzania danych osobowych oraz informacji podawanych w przypadku zbierania danych od osoby, której dane dotyczą, uregulowanych odpowiednio w art. 5 i art. 13 rozporządzenia 2016/679, rozdziale 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1206) albo art. 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz. Urz. UE L 295 z 21.11.2018, str. 39);
- 7) charakterze działań następczych podejmowanych w związku ze zgłoszeniem zewnętrznym;
- 8) środkach ochrony prawnej i procedurach służących ochronie przed działaniami odwetowymi oraz dostępności poufnej porady dla osób rozważających dokonanie zgłoszenia zewnętrznego;
- 9) warunkach, na jakich sygnalista jest chroniony przed ponoszeniem odpowiedzialności za naruszenie poufności, zgodnie z art. 16 i art. 17;
- 10) zachętach do korzystania z procedury wewnętrznej podmiotu prawnego, jeżeli naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacji, a osoba dokonująca zgłoszenia uważa, że nie zachodzi ryzyko działań odwetowych;
- 11) danych kontaktowych Rzecznika Praw Obywatelskich.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich umieszcza na swojej stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej, w oddzielnej, łatwo identyfikowalnej i dostępnej sekcji oraz w sposób zrozumiały dla sygnalisty, w szczególności informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1–3, 5 i 6 oraz 8–10.

Art. 47. 1. Mając na względzie doświadczenie w zakresie zgłoszeń zewnętrznych, przynajmniej raz na 3 lata:

- 1) Rzecznik Praw Obywatelskich – dokonuje przeglądu procedury przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych;
- 2) organ publiczny – dokonuje przeglądu procedury zgłoszeń zewnętrznych.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz organ publiczny dostosowują procedury, o których mowa w ust. 1, odpowiednio do wyników dokonanego przeglądu oraz doświadczenia własnego lub innych organów publicznych.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich raz na 2 lata przedstawia Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdanie z działania ustawy.

Art. 48. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale do postępowania przed organami publicznymi stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 i 803).

Rozdział 5.

Ujawnienie publiczne

Art. 49. 1. Sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego podlega ochronie, jeżeli przed jego dokonaniem:

- 1) dokonał zgłoszenia wewnętrznego, a następnie zgłoszenia zewnętrznego i nie otrzymał informacji zwrotnej w terminach określonych w ustawie, a organizacja i organ publiczny nie podjęły odpowiednich działań następczych, lub
- 2) dokonał zgłoszenia zewnętrznego na zasadach określonych w art. 28 i nie otrzymał informacji zwrotnej w terminie określonym w ustawie, a organ publiczny nie podjął odpowiednich działań następczych

– chyba że sygnalista nie podał danych niezbędnych do przekazania takiej informacji.

2. Sygnalista dokonujący ujawnienia publicznego podlega ochronie, także jeżeli ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że:

- 1) naruszenie może stanowić bezpośrednie lub oczywiste zagrożenie interesu publicznego, w szczególności gdy istnieje ryzyko nieodwracalnej szkody;
- 2) dokonanie zgłoszenia wewnętrznego lub zewnętrznego narazi sygnalistę na działania odwetowe;
- 3) w przypadku dokonania zgłoszenia zewnętrznego istnieje niewielkie prawdopodobieństwo skutecznego przeciwdziałania naruszeniu z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, takie jak możliwość ukrycia lub zniszczenia dowodów, istnienia zmywy między organem publicznym a podmiotem, którego zgłoszenie dotyczy, lub udziału organu publicznego w naruszeniu.

Art. 50. Przy ocenie, czy działania następcze były odpowiednie, uwzględnia się w szczególności czynności podjęte w celu zweryfikowania informacji o naruszeniu, w tym ich

adekwatność i czas, w jakim zostały podjęte, prawidłowość oceny informacji o naruszeniu oraz adekwatność środków podjętych w następstwie stwierdzenia naruszenia, w tym, w odpowiednim przypadku, w celu zapobiegnięcia dalszym naruszeniom, z uwzględnieniem wagi naruszenia.

Art. 51. 1. Ujawnienie publiczne nie może obejmować informacji niejawnych, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 756, 1030 i 1532) oraz informacji w zakresie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa w rozumieniu art. 7 pkt 36 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605).

2. Ujawnienie publiczne może obejmować informacje niejawne o klauzuli „poufne” lub „zastrzeżone” lub informacje w zakresie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, chyba że są objęte klauzulą „tajne” lub „ściśle tajne”, jeżeli jest to niezbędne dla zapobieżenia wystąpieniu szkody w wielkich rozmiarach, naruszeniu porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa, pod warunkiem zachowania wymogów, o których mowa w art. 49.

Art. 52. Przepisów niniejszego rozdziału nie stosuje się, jeżeli przekazanie informacji o naruszeniu następuje bezpośrednio do prasy i stosuje się ustawę z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914).

Rozdział 6.

Przepisy karne

Art. 53. Kto, wbrew przepisom, ustawy ujawnia tożsamość sygnalisty lub osoby powiązanej z sygnalistą,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 54. Kto, będąc odpowiedzialnym za ustalenie procedury zgłoszeń wewnętrznych, wbrew przepisom ustawy, procedury tej nie ustala lub ustala ją z istotnym naruszeniem wynikających z ustawy wymogów,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 55. 1. Kto, chcąc, aby inna osoba nie dokonała zgłoszenia, uniemożliwia jej to lub istotnie utrudnia,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 stosuje wobec osoby przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 56. 1. Kto podejmuje działania odwetowe wobec sygnalisty lub osoby powiązanej z sygnalistą,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa w sposób uporczywy,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 57. Kto dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, wiedząc, że do naruszenia nie doszło,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

Rozdział 7.

Zmiany w przepisach

Art. 58. W ustawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, z późn. zm⁵⁾), w art. 476¹ po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. W sprawach, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. ...) sąd udziela zabezpieczenia zgodnie z art. 11 tej ustawy.”.

Art. 59. W ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058) w art. 1 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Rzecznik wykonuje zadania określone w ustawie z dnia 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 60. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 poz. 17):

1) w art. 213 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Nie popełnia przestępstwa określonego w art. 212 § 1 lub 2, sygnalista, który dokonuje zgłoszenia lub ujawnienia publicznego naruszenia w rozumieniu ustawy z dnia ... o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...) na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie.”;

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 1429, 1606, 1615, 1667 i 1860.

2) w art. 230 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Nie podlega karze sprawca przestępstwa określonego w § 1 albo w § 2, jeżeli korzyść majątkowa lub osobista albo ich obietnica zostały przyjęte, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw i ujawnił wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, zanim organ ten o nim się dowiedział.”;

3) w art. 234 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto dokonuje zgłoszenia naruszenia w rozumieniu ustawy z dnia ... o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...) na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie.”;

4) art. 237 otrzymuje brzmienie:

„Przepis art. 233 § 5 pkt 2 stosuje się odpowiednio do przestępstw określonych w art. 234 § 1, art. 235 oraz w art. 236 § 1.”.

Art. 61. W ustawie z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2023 r. poz. 659) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4a po wyrazach „pkt 8” dodaje się wyraz „i 8a”;

2) w art. 16 w ust. 1 po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) przeciwko prawom sygnalistów, określone w art. 53–57 ustawy z dnia ... 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...);”.

Art. 62. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1144, 1532 i 1860) w art. 96 ust. 1 po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) sygnalista wnoszący powództwo o:

- a) zadośćuczynienie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia ... o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...),
- b) przywrócenie na uprzednio zajmowane stanowisko, przywrócenie odebranego zezwolenia lub odebranej licencji, lub ponowne zawarcie wypowiedzianej umowy, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia ... o ochronie sygnalistów,
- c) odszkodowanie, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia ... o ochronie sygnalistów;”.

Art. 63. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 53 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Kierownik jednostki sektora finansów publicznych, zwany dalej „kierownikiem jednostki”, jest odpowiedzialny za całość gospodarki finansowej tej jednostki, z zastrzeżeniem ust. 5, a także za ustalenie wewnętrznej procedury zgłaszania naruszenia, o której mowa w ustawie z dnia ... o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...) oraz nadzór nad jej stosowaniem.”;

2) w art. 68 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, w tym stosowania procedur zgłaszania naruszenia;”.

Art. 64. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945) w art. 4 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują także osobie chcącej dokonać zgłoszenia naruszenia w rozumieniu przepisów ustawy z dnia ... 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. ...). Osoba ta składa ustne oświadczenie o tym fakcie wobec osoby udzielającej pomoc prawną.”.

Rozdział 8.

Przepisy dostosowujące i przepis końcowy

Art. 65. 1. Organizacje ustalają procedury zgłoszenia wewnętrznego nie później niż po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Organy władzy publicznej ustalają procedury zgłoszenia zewnętrznego nie później niż po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 66. 1. Pierwszą informację, o której mowa w art. 45 ust. 4, Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia wobec Sejmu i przekazuje Komisji Europejskiej w roku następującym po roku wejścia w życie ustawy.

2. Pierwsze sprawozdanie, o którym mowa w art. 47 ust. 6, Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia wobec Sejmu po dwóch latach od wejścia w życie ustawy.

Art. 67. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2024 r.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 poz. 1273, 1407, 1429, 1641, 1693 i 1972.